T095 ATĐ 7 (02) Luận A Tỳ Đàm Tỳ Bà Sa Q1-Kiền Độ Tạp-Pháp Thế Đệ Nhất

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

Chöông 1: KIEÀN-ÑOÄ TAÏP

Phaåm 1: PHAÙP THEÁ ÑEÄ NHAÁT, Phaàn ñaàu.

Theá naøo laø phaùp Theá ñeä nhaát? Vì sao kinh naày, tröôùc noùi phaùp Theá ñeä nhaát? Vì noùi theo thöù lôùp hay noùi nghòch vôùi thöù lôùp? Neáu noùi theo thöù lôùp, thì leõ ra tröôùc heát neân noùi quaùn Baát tònh, keá laø noùi An ban (quaùn Soå töùc), keá noùi nieäm xöù, keá laø noùi baûy xöù. Noaõn, Ñaûnh, Nhaãn laø nghóa cuûa ba thöù quaùn thieän, sau ñoù môùi noùi phaùp Theá ñeä nhaát. Coøn neáu noùi nghòch vôùi thöù lôùp, thì tröôùc phaûi noùi veà quaû A-la- haùn, keá noùi quaû A-na-haøm, keá noùi quaû Tö-ñaø-haøm, keá noùi quaû Tu-ñaø- hoaøn, keá nöõa laø noùi kieán ñaïo, sau ñoù môùi neân noùi phaùp Theá ñeä nhaát? Laïi hoûi: Do ñaàu tieân nhaäp phaùp neân noùi, hay laø do thoâng ñaït phaàn caên thieän neân noùi, hay do coâng ñöùc toái thaéng neân noùi? Neáu do ñaàu tieân nhaäp phaùp maø noùi, thì leõ ra noùi quaùn Baát tònh, hoaëc noùi An ban (quaùn Soå töùc). Neáu do ñaït phaàn caên thieän maø noùi, thì tröôùc phaûi noùi phaùp Noaõn, vì phaùp Noaõn ñöôïc ñaët ôû ñaàu. Nhö trong luaän cuûa Toân giaû Cuø-sa noùi phaùp Noaõn tröôùc. Neáu vì coâng ñöùc toái thaéng maø noùi, thì tröôùc neân noùi veà quaû A-la-haùn coù nhöõng vieäc nhö theá v.v...? Nhö luùc Phaät coøn ôû ñôøi, Toân giaû Ñaïi Ca-chieân-dieân coù trí tueä chaùnh quaùn, thaønh töïu voâ löôïng coâng ñöùc, tinh tieán voâ ngaïi, nhaäp vaøo bieån A-tyø- ñaøm, taâm khoâng taêng giaûm, yù giaùc voâ bieân, ngoân luaän khoù coù ai hôn, taát caû nghóa luaän, khoâng ai coù theå saùnh baèng. Ca-chieân-dieân-töû thöù hai, cuõng coù coâng ñöùc trí tueä nhö theá, vì sao soaïn kinh naày, tröôùc laïi noùi veà phaùp Theá ñeä nhaát? Ñaùp: Caùc Luaän sö khi noùi veà phaùp Theá ñeä nhaát, coù nhieàu caùch noùi khaùc nhau. Hoaëc coù thuyeát noùi: Khoâng do thuaän theo thöù lôùp neân noùi, cuõng khoâng vì nghòch vôùi thöù lôùp neân noùi, maø chæ vì yù cuûa ngöôøi soaïn kinh kia ñaõ quyeát ñònh nhö vaäy. Vì tuøy yù cuûa taùc giaû soaïn kinh naày, khoâng traùi vôùi phaùp töôùng, cho neân, tröôùc noùi veà phaùp Theá ñeä nhaát. Hoaëc coù thuyeát noùi: A-tyø-ñaøm neân duøng töôùng ñeå tìm caàu, khoâng tìm caàu thöù lôùp. Kinh cuûa Tu-ña-la tìm caàu thöù lôùp. Tyø-ni neân tìm caàu nhaân duyeân. Kinh - A-tyø-ñaøm, neáu tìm caàu thöù lôùp, thì veà vaên seõ theâm, roái raém, cho neân khoâng caàu thöù lôùp. Hoaëc coù thuyeát noùi: Trong kinh cuûa Ñöùc Theá Toân noùi: Neáu ngöôøi khoâng theå quaùn ñuùng taùnh töôùng cuûa caùc haønh maø coù theå khôûi phaùp Theá ñeä nhaát thì khoâng theå coù vieäc ñoù. Neáu coù theå quaùn saùt chaân chaùnh taùnh,

töôùng cuûa caùc haønh thì môùi coù theå khôûi phaùp Theá ñeä nhaát, ñieàu naày thì hôïp lyù. Nhö trong kinh cuûa Ñöùc Theá toân noùi phaùp Theá ñeä nhaát tröôùc tieân. Ngöôøi taïo kinh naày, vì nhôø vaøo kinh maø taïo luaän, neân cuõng tröôùc noùi phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Xin gaùc laïi vieäc ngöôøi taïo kinh. Xin hoûi Ñöùc

Theá toân do ñaâu tröôùc noùi veà phaùp Theá ñeä nhaát? Ñaùp: Vì hoùa ñoä chuùng sinh, neân Ñöùc Theá toân thöù lôùp noùi phaùp. Caùc ngöôøi tieáp nhaän söï hoùa ñoä cuûa Phaät, ñaõ ñöôïc nhaãn phaåm haï, nhaãn phaåm trung, chöa ñöôïc nhaãn phaåm thöôïng vaø phaùp Theá ñeä nhaát. Vì muoán cho chuùng sinh ñeàu ñöôïc, neân Ñöùc Theá toân noùi chaùnh quaùn tö duy veà taùnh, töôùng cuûa caùc haønh, neân bieát ñoù töùc laø nhaãn phaåm thöôïng. Keá laø, ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát naày, vì theá noùi tröôùc. Hoaëc coù thuyeát noùi: Vì ñeå ngaên döùt caùc thöù cheâ bai. Neân Phaùp Theá ñeä nhaát coù nhieàu thöù cheâ bai, ñoù laø danh nhaän laáy söï cheâ bai, theå nhaän laáy söï cheâ bai, giôùi nhaän laáy söï cheâ bai, hieän tieàn nhaän laáy söï cheâ bai, thoái lui nhaän laáy söï cheâ bai. Danh nhaän laáy söï cheâ bai: Nghóa laø hoaëc noùi phaùp cuûa taùnh ñòa chaúng phaûi phaùp Theá ñeä nhaát. Theå nhaän laáy söï cheâ bai: Nghóa laø hoaëc noùi taùnh cuûa naêm caên. Giôùi nhaän laáy söï cheâ bai: Nghóa laø hoaëc noùi thuoäc veà coõi Duïc, hoaëc thuoäc veà coõi Saéc, Voâ saéc, hoaëc leä thuoäc ba coõi, hoaëc khoâng leä thuoäc. Hieàn tieàn nhaän laáy söï cheâ bai: Nghóa laø hoaëc noùi do nhieàu taâm noái tieáp nhau, chöù chaúng phaûi moät taâm. Thoái lui nhaän laáy söï cheâ bai: Nghóa laø hoaëc noùi thoái lui cuûa phaùp Theá ñeä nhaát. Vì ngaên döùt caùc söï cheâ bai nhö theá v.v..., neân tröôùc noùi phaùp Theá ñeä nhaát. Laïi nöõa, taát caû sinh töû, chaúng phaûi phaùp beàn chaéc, nhö raùc röõõi oâ ueá. Trong ñaây, theá naøo laø hôn? Theá naøo laø beàn chaéc? Caùi gì nhö ñeà hoà? Ñoù laø phaùp Theá ñeä nhaát, cho neân noùi tröôùc. Laïi nöõa, vì thuaän theo voâ ngaõ, neân kinh naày thöôøng noùi voâ ngaõ, khoâng nhö saùch ngoaøi noùi: Ngaõ, laø noùi phaùp duïc, noùi coù phaùp, noùi cuûa caûi. Kinh naày chæ noùi voâ ngaõ, giaûi thoaùt, Nieát-baøn. phaùp Theá ñeä nhaát naày cuõng quaùn voâ ngaõ. Vì thuaän theo kinh naày, cho neân noùi veà noù tröôùc. Laïi nöõa, kinh naày hôn heát trong taát caû luaän. Phaùp Theá ñeä nhaát laø hôn trong taát caû phaùp thieän theá tuïc. Vì kinh naày laø hôn, neân tröôùc noùi thaéng phaùp. Laïi nöõa, neáu khi truï ôû phaùp Theá ñeä nhaát, thì goïi laø chaân Phaät ra

ñôøi coù theå ñöôïc töï taïi, thoï duïng Thaùnh phaùp. Ñöùc Phaät xuaát hieän ôû theá gian, chuùng sinh nhaäp phaùp, goàm coù hai haïng: 1. Giaû danh. 2. Chaân thaät. Haïng giaû danh: Caïo boû raâu toùc, maëc phaùp phuïc, chaùnh tín xuaát gia. Haïng chaân thaät: Khôûi phaùp Theá ñeä nhaát, theo thöù lôùp coù theå nhaäp khoå phaùp nhaãn. Sa-moân giaû danh naày coù hai loãi: 1. Phaù giôùi. 2. Xaû giôùi. Ngöôøi nhaäp chaùnh phaùp, khoâng coù loãi nhö theá. Sa-moân chaân thaät, thoï duïng Thaùnh phaùp, coù theå ñöôïc töï taïi, tuøy thuoäc phaàn taùnh cuûa mình, khoâng bao giôø thoái maát. Laïi nöõa, luùc truï nôi phaùp Theá ñeä nhaát, töø sinh töû voâ thæ ñeán nay, coång Thaùnh ñaïo ñoùng kín, nay môùi môû ra, khoâng heà xaû taùnh phaøm phu, nay baét ñaàu boû, khoâng heà ñaït ñöôïc Thaùnh ñaïo voâ laäu, nay baét ñaàu ñöôïc. Vì theá, neân tröôùc noùi phaùp Theá ñeä nhaát. Laïi nöõa, luùc truï nôi phaùp Theá ñeä nhaát, boû danh, ñöôïc danh, boû soá, ñöôïc soá, boû giôùi, ñöôïc giôùi, boû taùnh, ñöôïc taùnh. Boû danh ñöôïc danh: Nghóa laø boû danh phaøm phu, ñöôïc danh baäc Thaùnh. Soá, giôùi, taùnh cuõng gioáng nhö vaäy. Laïi nöõa, luùc truï nôi phaùp Theá ñeä nhaát, ñöôïc taâm maø khoâng ñöôïc nhaân cuûa taâm, ñöôïc söï saùng suoát

maø khoâng ñöôïc nhaân cuûa söï saùng suoát, ñöôïc thoï maø khoâng ñöôïc nhaân cuûa thoï. Laïi nöõa, luùc truï nôi phaùp Theá ñeä nhaát kia, laø boû duyeân cuõ ñöôïc duyeân môùi, boû chung ñöôïc khoâng chung, boû theá gian ñöôïc xuaát theá gian. Laïi nöõa, vì döùt tröø hoaøi nghi, neân chuùng sinh noùi laø taùnh phaøm phu, voâ thæ cuõng cho laø voâ chung, nay noùi phaùp Theá ñeä nhaát, töùc chæ roõ caùi chung cuoäc cuûa phaøm phu kia. Laïi nöõa, luùc truï nôi phaùp Theá ñeä nhaát kia, phaøm phu thoái lui, söï bieán ñoåi khaùc cuûa phaøm phu, söï ngang böôùng cuûa phaøm phu, ñeàu khoâng coøn khôûi. Phaùp Noaõn, Ñaûnh, Nhaãn, ñoâi khi coù khôûi. Laïi nöõa, luùc truï laïi ôû phaùp kia, khoâng ai khoâng ñöôïc phaùp baäc Thaùnh maø qua ñôøi. Noaõn, Ñaûnh, Nhaãn thì khoâng nhö vaäy. Luùc truï trong phaùp kia, khoâng ai khoâng ñöôïc Thaùnh ñaïo maø qua ñôøi, khoâng ñöôïc chaùnh quyeát ñònh thì ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, khoâng ñöôïc quaû thì ñöôïc

quaû, ra khoûi nhoùm baát ñònh, nhaäp nhoùm chaùnh ñònh, khoâng Thaùnh ñaïo thì coù Thaùnh ñaïo, khoâng baát hoaïi tònh thì coù baát hoaïi tònh, cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, truï trong caên thieän naày, khoâng coù söï döøng treä. Phaùp Noaõn, Ñaûnh, Nhaãn thì coù döøng treä. Laïi nöõa, luùc truï ôû phaùp Theá ñeä nhaát, phaøm phu ñaõ tu nieäm xöù thì ñaày ñuû roát raùo, caùc phaùp khaùc thì khoâng nhö theá. Laïi nöõa, luùc truï nôi phaùp kia, taâm laäu, voâ laäu coù döùt tröø, coù noái tieáp. Döùt tröø nghóa laø taâm höõu laäu, noái tieáp nghóa laø taâm voâ laäu. Caùc phaùp khaùc thì khoâng nhö vaäy. Laïi nöõa, nhö nuùi chuùa Tu-di yeân ñònh treân kim luaân, söùc gioù giaät döõ doäi töø boán phöông thoåi ñeán khoâng theå laøm lay ñoäng. Luùc an truï ôû phaùp naày, ngoïn gioù taø cuûa boán ñieân ñaûo khoâng theå laøm lay ñoäng Laïi nöõa, luùc truï ôû phaùp kia, vì chæ roõ thæ, chung neân cuõng nhö minh töôùng chæ roõ ñeâm taøn, baét ñaàu ban ngaøy. Phaùp kia cuõng gioáng nhö vaäy, sau cuoái cuûa theá tuïc, laø baét ñaàu cuûa Thaùnh ñaïo. Chæ roõ ñaàu cuoái nhö vaäy, ñoä xong, duøng phöông tieän ñoä maø vaøo, ra, roát raùo cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, vì muoán chæ baøy phaùp töông töï, coù töôùng khaùc nhau, neân phaùp Theá ñeä nhaát thuoäc veà khoå ñeá, coù theå sinh ra ñaïo dieät khoå. Do thuoäc veà khoå, thuoäc veà sinh töû, thuoäc veà theá tuïc, thuoäc veà caùc höõu, thuoäc veà thaân kieán sai khieán, neân coù theå sinh ra ñaïo dieät khoå. Phaùp khaùc thì khoâng nhö vaäy. Laïi nöõa, theå cuûa phaùp Theá ñeä nhaát laø duyeân cuûa theá tuïc, coù theå sinh ra duyeân xuaát theá. Vì cho neân noùi tröôùc. Cuõng theá, coù nhô, khoâng nhô, coù loãi, khoâng loãi, coù ñoäc, khoâng ñoäc, coù vaån ñuïc, khoâng coù vaån ñuïc, coù nhoùm thaân kieán, khoâng coù nhoùm thaân kieán, coù nhoùm ñieân ñaûo, khoâng coù nhoùm ñieân ñaûo, coù nhoùm aùi, khoâng coù nhoùm aùi, coù nhoùm söû, khoâng coù nhoùm söû, cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, do phaùp Theá ñeä nhaát coù theá, coù löïc neân coù theå taïo taùc, cuõng nhö ngöôøi maïnh khoûe, vì truï trong phaùp naày maø ñöôïc quyeát ñònh chaân chaùnh. Laïi nöõa, vì ba vieäc: 1. Vì nghóa kinh. 2. Vì ñình chæ söï cheâ bai. 3. Vì töùc saùt-na naày ñöôïc quaû. Veà nghóa kinh vaø döùt söï cheâ bai, thì ñaõ noùi nhö treân, töùc saùt-na naày ñöôïc quaû, nghóa laø phaùp Theá ñeä nhaát theo thöù lôùp coù theå sinh khôûi khoå phaùp nhaãn, goïi laø quaû coâng duïng.

Do caùc nhaân duyeân thöù lôùp nhö theá v.v..., neân tröôùc noùi phaùp Theá ñeä nhaát. Laïi nöõa, vì muoán nghòch thöù lôùp, noùi phaùp phaøm phu ñaït ñöôïc, nhö noùi phaùp Theá ñeä nhaát, cho ñeán phaùp Noaõn, ñoù goïi laø phaùp xuaát ly maø phaøm phu chöùng ñöôïc. Nhö noùi hai möôi thaân kieán v.v... ñoù goïi laø phaùp phieàn naõo cuûa phaøm phu. Hai thöù phaùp naày, ai coù theå bieát ñöôïc? Chæ baäc trí voâ ngaõ, cho neân trong phaåm thöù hai, noùi raèng: Coù moät trí bieát taát caû phaùp cho ñeán noùi roäng. Trí voâ ngaõ naày do ñaâu maø sinh? Do giaùc ngoä veà duyeân khôûi. Cho neân trong phaåm thöù ba, ñaõ noùi raèng: Vôùi ñôøi naày cuûa moät ngöôøi coù möôøi hai thöù duyeân, cho ñeán noùi roäng. Sôû dó giaùc ngoä ñöôïc duyeân khôûi laø do aùi, kính, cho neân trong phaåm thöù tö noùi: Sao goïi laø aùi? Sao goïi laø kính? Cho ñeán noùi roäng. AÙi, kính naày nhôø ñaâu maø khôûi? Do coù söï hoå theïn. Vì theá trong phaåm thöù naêm, ñaõ noùi: Theá naøo laø hoå? Theá naøo laø theïn? Cho ñeán noùi roäng. Ai coù theå hoå theïn? Vì hieåu roõ phaùp töôùng, do ñoù trong phaåm thöù saùu, noùi raèng: Sinh, truï, giaø, voâ thöôøng trong saéc, phaûi noùi laø saéc, phi saéc, cho ñeán noùi roäng. Do ñaâu hieåu roõ ñöôïc phaùp töôùng? Töùc do döùt nghóa khoâng, tu taäp nghóa coù. Cho neân, trong phaåm thöù baûy noùi raèng: Caùc loái tu khoå haïnh cuûa ngöôøi khaùc, phaûi bieát ñeàu laø voâ nghóa, cho ñeán noùi roäng. Do ñaâu döùt nghóa khoâng, tu nghóa coù? Do nhôù nghó chaân chaùnh, cho neân trong phaåm taùm noùi raèng: Theá naøo laø nghó? Theá naøo laø nhôù? Cho ñeán noùi roäng. Vì caùc vieäc nhaân duyeân naày, muoán traùi vôùi thöù lôùp, noùi phaùp phaøm phu chöùng ñöôïc. Cho neân, tröôùc noùi phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Theá naøo laø phaùp Theá ñeä nhaát? Ñaùp: Ñoái vôùi caùc phaùp taâm, taâm sôû, theo thöù lôùp, ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Ñoù goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Ñaõ coù theå ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, seõ ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, laïi laø phaùp Theá ñeä nhaát phaûi khoâng? Ñaùp: Cuõng phaûi. Neáu ñaõ noùi hieän taïi, phaûi bieát töùc ñaõ laø noùi quaù khöù, vò lai. Hoûi: Phaùp Theá ñeä nhaát ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, laø luùc truï ñöôïc hay dieät roài môùi ñöôïc? Neáu luùc truï ñöôïc, thì vöøa laø phaøm phu, vöøa laø baäc Thaùnh. Neáu dieät roài ñöôïc, thì vì sao khoâng noùi ñaõ ñöôïc chaùnh quyeát ñònh maø noùi laø nay ñöôïc? Ñaùp: Leõ ra phaûi noùi ñaõ ñöôïc môùi phaûi, cho neân vaên kinh khoâng noùi ñaõ ñöôïc vì töï coù ñaõ ñöôïc, neân noùi nay ñöôïc. Ví nhö noùi: Ñaïi vöông töø nôi naøo ñeán? Ñoù goïi laø ñaõ ñeán maø noùi laø nay ñeán. Ñaõ hieåu caùc thoï ñaõ döùt laäu, ñaõ ñöôïc giaûi thoaùt cuõng gioáng nhö theá.

Hoaëc coù thuyeát noùi: Neân noùi raèng: Khoâng coù giaùn döùt ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, ñoù goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát. Lôøi bình: Khoâng coù giaùn döùt ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, coù khaùc gì vôùi thöù lôùp ñöôïc chaùnh quyeát ñònh? Laïi coù thuyeát noùi: Duø khoå phaùp nhaãn chöa sinh, nhöng phaùp Theá ñeä nhaát naày quyeát ñònh laø thöù lôùp duyeân, cho neân noùi laø nay ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Hoaëc coù thuyeát noùi: Ñoái vôùi naêm caên, theo thöù lôùp ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, ñoù goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Ai noùi lôøi naày? Ñaùp: Thuyeát cuûa ngöôøi cöïu A-tyø-ñaøm. Hoûi: Vì sao ngöôøi A-tyø-ñaøm kia, laïi noùi naêm caên laø phaùp Theá ñeä nhaát? Ñaùp: Vì ngöôøi kia khoâng haún laø muoán

cho naêm caên laø phaùp Theá ñeä nhaát, maø vì döùt dò luaän, dò luaän laø thuyeát cuûa Tyø-baø Xaø-baø-ñeà, vì naêm caên nhö tín caên, v.v... hoaøn toaøn laø voâ laäu, taát caû phaøm phu ñeàu khoâng thaønh töïu. Hoûi: Vì sao ngöôøi A-tyø-ñaøm kia noùi nhö theá? Ñaùp: Vì ngöôøi kia döïa vaøo kinh Phaät. Kinh Phaät noùi: Naêm caên, nhaïy beùn, thaáu suoát ñaày ñuû, höôùng veà A-la-haùn, neáu khoâng coù naêm caên thì rôi vaøo soá phaøm phu. Ngöôøi kia laáy côù kinh ñaõ noùi nhö theá, neân noùi naêm caên nhö tín caên, v.v... ñeàu laø voâ laäu. Vì ñeå döùt tröø loái bieän luaän nhö theá cuûa ngöôøi kia, noùi naêm caên nhö tín caên, v.v... laø phaùp Theá ñeä nhaát. Neáu naêm caên nhö tín caên, v.v... laø voâ laäu thì töø voâ thæ ñeán nay, phaøm phu khoâng heà coù khaû naêng khôûi moät nieäm voâ laäu maø ñöôïc phaùp Theá ñeä nhaát, cho neân phaûi bieát naêm caên chaúng phaûi thuaàn voâ laäu. Laïi nöõa, neáu naêm caên laø voâ laäu, thì seõ traùi vôùi chaùnh kinh cuûa Phaät, nhö noùi: Neáu ñoái vôùi naêm caên nhö tín caên v.v..., ta khoâng coù khaû naêng quaùn nhö thaät laø taäp, laø dieät, laø vò, laø hoaïn, laø xaû, thì seõ khoâng theå ñaït ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, cho ñeán noùi roäng. Khoâng neân duøng töôùng nhö theá ñeå quaùn phaùp voâ laäu. Tyø-baø Xaø-baø-ñeà noùi: Neân duøng töôùng nhö theá ñeå quaùn phaùp voâ laäu. Vì sao neân quaùn nhö kinh noùi? Vì khoâng theå quaùn nhö thaät naêm caên nhö tín caên, v.v... laø quaùn töôùng rieâng cuûa naêm caên nhö tín caên, v.v... do ñaâu maø ñöôïc? Do gaàn thieän tri thöùc, chöùa nhoùm maø ñöôïc, ñoù goïi laø quaùn taäp. Quaùn dieät laø sao? Chöa bieát, muoán bieát, caên dieät ñaõ bieát caên sinh,

ñoù goïi laø quaùn dieät. Quaùn vò laø sao? Phaùp voâ laäu naày cuõng laø sôû duyeân cuûa aùi, ñoù goïi laø quaùn vò. Hoûi: Phaùp voâ laäu coù bò aùi raøng buoäc chaêng? Ñaùp: Khoâng! Nhö trong phaùp cuûa oâng coù duyeân voâ laäu, duyeân söû maø khoâng bò raøng buoäc. Ta cuõng gioáng nhö theá. Quaùn tai haïi laø sao? Vì caùc phaùp voâ laäu laø khoâng coù aùi, ñoù goïi laø quaùn tai haïi. Quaùn xaû laø sao? Vì taát caû höõu vi, luùc Nieát-baøn ñeàu xaû heát, ñoù goïi laø quaùn xaû. Vì döùt tröø caùc thöù bieän luaän nhö theá, neân noùi raèng: Ñoái vôùi thöù lôùp cuûa naêm caên ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, ñoù goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát. Laïi nöõa, neáu naêm caên hoaøn toaøn voâ laäu, thì laïi traùi vôùi kinh Phaät, nhö noùi: Ta duøng Phaät nhaõn, quaùn caên cuûa chuùng sinh coù thöôïng, trung, haï. Tyø-baø Xaø-baø-ñeà noùi: Kinh Phaät noùi, baäc thöôïng caên A-la- haùn, trung caên laø A-na-haøm, haï caên laø Tö-ñaø-haøm, Tu-ñaø-hoaøn. Duïc-ña-baø-ñeà noùi: Neáu vaäy thì Ñöùc Theá toân khoâng chuyeån phaùp luaân maø goïi laø chuyeån phaùp luaân, taát caû baäc Thaùnh ñaày khaép theá gian. Ñöùc Phaät cuõng khoâng caàn phaûi chuyeån phaùp luaân. Tyø-baø Xaø-baø-ñeà noùi: Sôû dó Ñöùc Theá toân noùi caùc caên thöôïng, trung, haï cuûa caùc chuùng sinh laø noùi choã nöông cuûa caùc caên, chöù khoâng noùi theå cuûa caên. Duïc-ña-baø-ñeà noùi: Neáu vaäy thì laïi traùi vôùi kinh naày. Nhö noùi Baø- la-moân Xaø-ñeà Du-na ñeán choã Phaät, baïch Phaät raèng: Sa-moân Cuø-ñaøm noùi coù bao nhieâu caên? Phaät ñaùp: Coù hai möôi hai caên. Ñaáy cuõng laø noùi choã nöông cuûa caên, nhöng ñeàu ñoàng noùi laø caên. Moät laø choã nöông cuûa caên, moät laø theå cuûa caên, thì khoâng coù vieäc naày, cho neân, naêm caên

nhö tín caên v.v... leõ ra laø höõu laäu, voâ laäu. Hoûi: Kinh Phaät maø Tyø-baø Xaø-baø-ñeà daãn, phaûi laøm sao hieåu? Ñaùp: Naêm caên nhö tín caên v.v... coù hai thöù: Höõu laäu, voâ laäu. Kinh kia chæ noùi voâ laäu. Vì sao? Vì caùc caên cho neân noùi söï khaùc nhau cuûa baäc Thaùnh. Hôn nöõa, naêm caên laø höõu laäu, voâ laäu, maø kinh kia chæ noùi voâ laäu. Vì sao? Vì Thaùnh laø phaùp ñoái trò, neân baäc Thaùnh coù khaùc nhau. Hoûi: ÔÛ treân ñaõ noùi: Neáu khoâng coù naêm caên thì seõ rôi vaøo soá phaøm phu. Caâu noùi naày laøm sao hieåu? Ñaùp: Noùi rôi vaøo soá phaøm phu, coù nghóa laø phaøm phu döùt boû caên

thieän. Hoaëc coù thuyeát noùi: Thuyeát cuûa Ñoäc Töû boä noùi: Naêm caên laø phaùp Theá ñeä nhaát. Vì sao? Vì naêm caên laø taùnh thieän, vì naêm caên thieän, neân phaùp soá khaùc cuõng thieän, cuõng do caên neân baäc Thaùnh coù khaùc nhau. Nhö noùi: Naêm caên, nhaïy beùn, thoâng ñaït ñaày ñuû, ñöôïc A-la-haùn, noùi roäng nhö treân. Hoûi: Vì vieäc gì maø, Toân giaû Ca-chieân-dieân-töû daãn Ñoäc Töû boä ñeå laäp nghóa? Ñaùp: Vì Ñoäc Töû boä kia noùi, maø, coù ñoâi chuùt traùi vôùi kinh naày. Ñoù laø cho naêm caên laø phaùp Theá ñeä nhaát taùnh cuûa phaøm phu hoaøn toaøn nhieãm oâ. Thuyeát kia laáy khoå ñeá coõi Duïc döùt tröø möôøi söû, laø taùnh phaøm phu. Nieát-baøn coù ba haïng: Hoïc, Voâ hoïc, phi hoïc phi Voâ hoïc. A-tu-la laø ñaïo thöù saùu, noùi coù ngaõ, nhaân. Vì caùc vieäc nhö theá, v.v..., neân neáu noùi naêm, hoaëc saùu caên, ñeàu traùi vôùi kinh naày, ñöøng cho boä kia noùi ñeàu ñoàng vôùi kinh naày. Ngöôøi soaïn kinh kia vì muoán döùt yù nhö theá, neân keá laø noùi raèng: Nhö nghóa cuûa ta ñoái vôùi phaùp taâm, taâm sôû, theo thöù lôùp ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, ñoù goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Nhö oâng vöøa noùi: Taùnh cuûa naêm caên laø thieän, taùnh cuûa taâm, taâm soá khaùc chaúng phaûi thieän, neân laø baát thieän, voâ kyù? Neáu do taùnh cuûa naêm caên laø thieän, baát thieän, voâ kyù, thì gaàn vôùi naêm caên cuõng goïi laø thieän, nay naêm caên cuõng gaàn vôùi baát thieän, voâ kyù, neân laø baát thieän, voâ kyù? Ñaùp: Ñieàu naày khoâng ñuùng! Vì sao? Vì caên vaø phaùp taâm, taâm sôû ñeàu ñoàng moät choã nöông, ñoàng moät haønh, ñoàng moät sôû duyeân, ñoàng moät quaû, ñoàng moät nöông, ñoàng moät baùo, thaønh chung moät vieäc, maø cho taùnh cuûa naêm caên laø thieän, laø gaàn vôùi thieän, thì chæ laø voïng töôûng. Hoaëc coù thuyeát noùi: Ngöôøi tuïng trì Tu-ña-la noùi naêm caên laø phaùp Theá ñeä nhaát. Toân giaû Ñaït-ma-ña-la noùi: Theå taùnh cuûa phaùp Theá ñeä nhaát laø tö, goïi laø khaùc nhau. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø noùi: Theå taùnh cuûa phaùp Theá ñeä nhaát laø taâm, goïi laø khaùc nhau. Vì sao? Vì tín taâm khaùc nhau, cho ñeán tueä taâm khaùc nhau. Neáu coù chuùng sinh naøo cuøng luùc duøng naêm thöù taâm, theo thöù lôùp ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì khoâng coù vieäc ñoù! Neáu moãi moãi thöù lôùp ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì ñieàu naày coù lyù. Hoûi: Neáu vaäy thì duøng phaùp baát töông öng ñöôïc chaùnh quyeát ñònh?

Ñaùp: Khoâng! Vì sao? Vì taâm phaùp cuûa oâng khoâng töông öng vôùi taâm, laø sôû duyeân cuûa höõu vi, vì laø sôû duyeân cuûa höõu vi, neân coù theå theo thöù lôùp ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, Tín cuûa ta cuõng theá, khoâng töông öng vôùi tín, coù theå coù sôû duyeân, vì coù sôû duyeân neân theo thöù lôùp ñöôïc chaùnh quyeát

ñònh, cho ñeán tueä cuõng gioáng nhö theá. Hoûi: Neáu vaäy thì coù loãi lôùn. Vì sao? Vì neáu chæ coù loøng tin maø ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, khoâng do tinh tieán, nieäm, ñònh, tueä ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, thì löôøi bieáng, queân maát, yù taùn loaïn, tueä aùc, leõ ra cuõng theo thöù lôùp ñöôïc chaùnh quyeát ñònh? Cho ñeán tueä cuõng theá. Ñaùp: Vì döùt tröø caùc yù nghó nhö theá cuûa ngöôøi kia, neân noùi raèng: Nhö nghóa cuûa ta ñoái vôùi caùc phaùp taâm, taâm sôû, theo thöù lôùp ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, laø phaùp Theá ñeä nhaát. Nhö nghóa cuûa ta, nghóa laø khoâng ñieân ñaûo, thuaän theo phaùp taùnh, vaên kinh ñoàng vôùi yù cuûa ta, neân noùi raèng: Caùc phaùp taâm, taâm sôû, theo thöù lôùp ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, ñoù goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát. Toân giaû Ca-chieân-dieân-töû, vì muoán hieån baøy chaùnh nghóa, neân noùi phaùp Theá ñeä nhaát vöøa laø caên, vöøa chaúng phaûi caên. Hoûi: Nhö phaùp Theá ñeä nhaát hieän ôû tröôùc maët, phaùp taâm, taâm sôû ñôøi vò lai cuõng tu naêm caên kia laø phaùp Theá ñeä nhaát phaûi khoâng? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: theo kinh naày thì chaúng phaûi phaùp Theá ñeä nhaát. Vì sao? Vì kinh naày noùi: Caùc phaùp taâm, taâm sôû, theo thöù lôùp ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, laø phaùp Theá ñeä nhaát. Taâm, phaùp taâm sôû ôû vò lai kia, khoâng theå taïo ra thöù lôùp, cho neân chaúng phaûi phaùp Theá ñeä nhaát. Laïi nöõa, neáu thích hôïp thì seõ traùi vôùi baûn kinh. Nhö noùi, phaùp Theá ñeä nhaát chính laø noùi moät taâm, chöù chaúng phaûi noùi nhieàu taâm. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Ngöôøi vò lai kia cuõng laø phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Ngöôøi vò lai kia khoâng theå laøm thöù lôùp, laøm sao laø phaùp Theá ñeä nhaát ñöôïc? Ñaùp: Ngöôøi vò lai kia, duø khoâng theå laøm thöù lôùp duyeân, nhöng coù theå thuaän theo laøm phaùp thöù lôùp. Ví nhö Tyø-kheo luùc boá-taùt, khoâng ôû trong taêng, nhöng vaãn gôûi duïc cho taêng, vaø cuõng ñöôïc goïi laø laø boá-taùt, vieäc taêng cuõng thaønh. Cuõng theá ngöôøi kia ôû ñôøi vò lai, vì hieän taïi ñöôïc nhö ngöôøi gôûi duïc. Neáu ôû ñôøi vò lai khoâng coù vì hieän taïi, ñöôïc nhö khoâng ngöôøi gôûi duïc, thì ngöôøi hieän taïi hoâm nay cuõng khoâng theå taïo ra thöù lôùp. Neáu taïo ra thöù lôùp, phaûi bieát ñoù ñeàu laø naêng löïc cuûa ngöôøi vò lai. Vì sao? Vì ngöôøi ôû vò lai kia seõ khoâng taïo ra chöôùng ngaïi cho Thaùnh ñaïo. Hôn nöõa, neáu vò lai kia chaúng phaûi phaùp Theá ñeä nhaát, thì seõ traùi vôùi vaên kinh

cuûa Kieàn-ñoä Trí. Vì sao? Vì nhö khoâng heà ñöôïc ñaïo, nay hieän ôû tröôùc, töông töï gieo troàng söï tu ôû ñôøi vò lai kia. Neáu ngöôøi naøo khoâng taïo ra phaùp Theá ñeä nhaát ôû ñôøi vò lai, thì sao goïi laø gieo troàng töông töï tu. Do vieäc naày, neân ngöôøi vò lai kia cuõng laø phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Neáu vò lai laø phaùp Theá ñeä nhaát, thì vì sao vaên kinh khoâng noùi? Ñaùp: Neáu coù theå duyeân vôùi thöù lôùp thì vaên kinh môùi noùi. Vì ngöôøi kia khoâng theå duyeân vôùi thöù lôùp neân kinh khoâng noùi. Laïi nöõa, neáu löu chuyeån ba ñôøi thì kinh noùi. Vò lai thì khoâng nhö vaäy. Hoaëc coù thuyeát noùi: Töø nhaân maø sinh, thaønh töïu phaùp naày, truï ôû trong thaân, cho neân noùi laø phaùp Theá ñeä nhaát. Ngöôøi vò lai kia duø töø nhaân sinh, thaønh töïu phaùp naày, nhöng vì khoâng ôû trong thaân, cho neân khoâng noùi. Hoûi: Neáu vaäy thì taïi sao chaúng phaûi nhieàu taâm? Ñaùp: Vì trong ñaây chæ noùi saùt-na hieän taïi coù theå thaønh söï, neân chaúng phaûi nhieàu taâm.

Hoaëc coù thuyeát noùi: Neáu coù theå khieán cho ngöôøi tu ôû ñôøi vò lai thì noùi. Vò lai thì khoâng nhö vaäy. Hoaëc coù thuyeát noùi: Neáu taâm laø nhaân kia, taâm cuûa laø quaû naày, vì cho neân noùi. Vò lai thì khoâng nhö vaäy. Hoaëc coù thuyeát noùi: Coù theå cho nhaân, coù theå haùi laáy quaû truï ôû trong thaân, coù theå coù sôû duyeân, vì cho neân noùi. Vò lai thì khoâng nhö vaäy. Hoaëc coù thuyeát noùi: Coù hai nghóa tu, vì cho neân noùi. Ngöôøi vò lai kia chæ coù ñaéc tu, khoâng coù haïnh tu, cho neân khoâng noùi. Hoûi: Phaùp Theá ñeä nhaát kia ñeàu cuøng sinh saéc taâm baát töông öng haønh, thì coù ñöôïc laøm phaùp Theá ñeä nhaát naày khoâng? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Nhö kinh naày noùi: Phaùp kia chaúng phaûi phaùp Theá ñeä nhaát. Vì sao? Vì phaùp kia khoâng theå duyeân vôùi thöù lôùp. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Phaùp kia cuõng laø phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Phaùp kia khoâng theå duyeân vôùi thöù lôùp, sao laïi goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát? Ñaùp: Phaùp kia duø khoâng theå duyeân vôùi thöù lôùp, nhöng coù theå thuaän theo nghóa cuûa thöù lôùp duyeân. Vì sao? Vì phaùp kia vaø phaùp Theá ñeä nhaát ñeàu cuøng sinh, truï, dieät, ñoàng moät quaû, moät nöông, moät baùo, vì cho neân noùi. Hoûi: Neáu phaùp kia laø phaùp Theá ñeä nhaát, thì vì sao baûn kinh naày khoâng noùi?

Ñaùp: Vì phaùp kia khoâng theå duyeân vôùi thöù lôùp, neân khoâng noùi. Hoaëc coù thuyeát noùi: Neáu töø nhaân sinh, thaønh töïu phaùp naày, thì coù theå coù sôû duyeân, vì cho neân noùi. Duø phaùp kia töø nhaân sinh, thaønh töïu phaùp naày, nhöng khoâng theå coù sôû duyeân, cho neân khoâng noùi. Hoaëc coù thuyeát noùi: Neáu laø töông öng, coù nöông, coù theá löïc, coù haønh, coù duyeân, vì cho neân noùi. Phaùp kia chaúng phaûi töông öng, khoâng coù nöông, khoâng coù theá löïc, khoâng coù haønh, khoâng coù duyeân, cho neân khoâng noùi. Hoûi: Ñaéc cuûa phaùp Theá ñeä nhaát kia, coù phaûi laø phaùp Theá ñeä nhaát khoâng? Ñaùp: Phaùp kia chaúng phaûi phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Vì sao? Vì sinh, truï, voâ thöôøng laø phaùp Theá ñeä nhaát, maø ñaéc thì chaúng phaûi chaêng? Ñaùp: Phaùp Theá ñeä nhaát cuûa moät vieäc sinh v.v... ñeàu ñoàng moät quaû, haønh chung, khoâng lìa nhau, thöôøng theo nhau, khoâng tröôùc sau. Coøn ñaéc thì khoâng nhö theá, khoâng ñoàng moät quaû, haønh khoâng chung, xa lìa nhau, khoâng theo nhau coù tröôùc sau. Hoaëc lìa phaùp sôû ñaéc, nhö voû caây taùch lìa khoûi caây, do nghóa naày, neân chaúng phaûi phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Vì sao ñaéc cuûa quaû Sa-moân, töùc quaû Sa-moân, maø ñaéc cuûa phaùp Theá ñeä nhaát naày, laïi chaúng phaûi phaùp Theá ñeä nhaát? Ñaùp: Vì thaønh töïu ñaéc, goïi laø quaû Sa-moân, laø vì ñaéc töùc laø quaû Sa- moân, coù theå duyeân vôùi thöù lôùp, cuõng coù theå thuaän theo nghóa cuûa thöù lôùp duyeân, neân ñöôïc goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát, coøn ñaéc thì khoâng nhö theá, vì vaäy chaúng phaûi phaùp Theá ñeä nhaát. Cuõng theá, caên thieän ñaït phaàn coøn laïi, ñaéc chaúng phaûi caên thieän ñaït phaàn. Vì sao? Vì neáu ñaéc töùc caên thieän ñaït phaàn, nghóa laø ñaõ ñöôïc quaû Thaùnh, neân khôûi laïi caên thieän ñaït phaàn hieän ôû tröôùc, vì ñaéc thaønh töïu, thaät söï khoâng nhö vaäy. Cho neân ñaéc chaúng phaûi caên thieän ñaït phaàn. Hoaëc coù thuyeát noùi: Neáu phaùp Theá ñeä nhaát khôûi chung, ñeàu cuøng sinh thì goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát, sinh sau thì chaúng phaûi. Thaáu caên thieän ñaït phaàn coøn laïi cuõng gioáng nhö theá. Hoaëc coù

thuyeát noùi: Ñaéc töùc laø phaùp Theá ñeä nhaát, ngoaøi ra ñaéc cuûa caên thieän ñaït phaàn, töùc laø caên thieän ñaït phaàn. Hoûi: Neáu vaäy thì ñöôïc quaû Thaùnh, neân phaûi khôûi laïi, caên thieän ñaït phaàn hieän ôû tröôùc? Ñaùp: Hoaëc hieän tieàn, hoaëc khoâng hieän ôû tröôùc. Hieän tieàn laø sao? Ñoù goïi laø ñaéc! Sao laø khoâng hieän ôû tröôùc? Ñoù goïi laø caùc phaùp töông öng.

Lôøi bình: Khoâng neân noùi nhö theá. Nhö tröôùc ñaõ noùi laø toát. Hoûi: Phaùp Theá ñeä nhaát coù bao nhieâu nieäm xöù? Ñaùp: Hieän taïi coù moät phaùp nieäm xöù cuûa duyeân hö hoaïi, ôû vò lai coù boán. Hoûi: Phaùp Theá ñeä nhaát laø bao nhieâu duyeân? Ñaùp: Laø boán duyeân: Nhaân duyeân: Laø töông öng vôùi nhaân coäng höõu. Duyeân Thöù ñeä: Laøm thöù lôùp duyeân cho khoå phaùp nhaãn. Caûnh giôùi duyeân: Laøm sôû duyeân cho nhaãn trí. Duyeân oai theá: Tröø töï theå cuûa noù, taát caû phaùp khaùc laø phaùp duyeân sinh kia. Phaùp Theá ñeä nhaát cuõng coù boán duyeân: Nhaân duyeân: Nghóa laø töông öng phaùp coäng höõu. Duyeân Thöù ñeä: Nghóa laø khoå nhaãn. Caûnh giôùi duyeân: Nghóa laø naêm aám coõi Duïc. Duyeân oai theá: Nghóa laø tröø töï theå cuûa noù, taát caû phaùp khaùc laïi coù nghóa cuûa ngöôøi noùi. Hoûi: Sao goïi laø phaùp xuaát theá ñeä nhaát? Ñaùp: Laø khoå phaùp nhaãn. Vì sao? Vì laø haït gioáng cuûa Thaùnh ñaïo. Laïi coù ngöôøi noùi: Laø ñònh Kim cöông duï. Vì sao? Vì coù theå dieät heát caùc kieát, ñöôïc quaû roát raùo. Laïi coù ngöôøi noùi: Laø taän trí. Vì sao? Vì ñaàu tieân ñöôïc taän trí, luùc tònh tu phaùp voâ laäu khaùc. Laïi coù ngöôøi noùi: Laø chaùnh tam-muoäi. Vì sao? Vì trong taát caû phaùp höõu vi ñaït ñöôïc chaùnh ñònh laø hôn. Laïi coù ngöôøi noùi: Laø Nieát-baøn. Vì sao? Vì noù raát maàu nhieäm, thuø thaéng trong taát caû phaùp. Laïi coù ngöôøi noùi: Laø taâm sau cuøng cuûa A-la-haùn. Vì sao? Vì taâm sau cuøng cuûa ngöôøi phaøm phu goïi laø phaùp theá ñeä nhaát. Taâm sau cuøng cuûa A-la-haùn goïi laø phaùp xuaát theá ñeä nhaát. Lôøi bình: Khoâng neân noùi nhö theá, vì taâm sau cuøng cuûa A-la-haùn chaúng phaûi phaùp xuaát theá. Noùi nhö thuyeát tröôùc laø toát. Hoûi: Coù phaùp Theá ñeä nhaát khoâng laøm thöù lôùp duyeân cho khoå phaùp nhaãn chaêng? Ñaùp: Coù, laø phaùp saéc, taâm baát töông öng cuûa phaùp theá gian ñeä nhaát. Hoûi: Coù phaùp töông öng naøo khoâng laøm thöù lôùp duyeân cho khoå phaùp nhaãn chaêng?

Ñaùp: Coù, laø ngöôøi tu ôû vò lai. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø noùi: Neáu do taâm tín ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, ñoù goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát laøm thöù lôùp duyeân cho khoå phaùp nhaãn. Ngoaøi ra, taâm tinh tieán, nieäm, ñònh, tueä, ñoù goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát maø khoâng laøm thöù lôùp duyeân cho khoå phaùp nhaãn. Noùi laø phaùp töông töï, thuyeát Dieäu Moân noùi: Thoï laøm thöù lôùp duyeân cho thoï, khoâng cho töôûng v.v..., phaùp taâm sôû khaùc cuõng gioáng nhö theá. Khi taâm phaùp sinh, heã gaëp duyeân lieàn sinh. Neáu aùi duyeân tröôùc thì sinh laïc thoï. Duïc höõu ñöôïc töôûng thì sinh ra töôûng, duïc höõu ñöôïc taïo taùc thì sinh tö. Hoûi: Neáu ñuùng vaäy thì khoâng coù nghóa thöù lôùp töông töï hay sao? Ñaùp: Coù. Nhöng chaúng phaûi moãi moãi thöù lôùp. Trong phaùp cuûa oâng, chuùng sinh Voâ töôûng, khi sinh taâm dieät, khi cheát taâm sinh, töôûng tuy boû ñi xa, nhöng taïo ra ñöôïc thöù lôùp. Phaùp ta cuõng vaäy. Nhö thoï dieät töôûng v.v... phaùt sinh, thì laïi sinh

thoï. Neáu caùch nhau tuy xa nhöng ñöôïc laøm thöù lôùp. Lôøi bình: Khoâng neân noùi nhö vaäy! Taâm vaø taâm taïo ra thöù lôùp. Thoï vaø thoï taïo ra thöù lôùp, phaùp taâm, taâm sôû sinh moãi moãi thöù lôùp, taïo ra thöù lôùp duyeân. Neáu noùi nhö vaäy thì traùi vôùi vaên kinh. Nhö noùi: Theá naøo laø phaùp thöù lôùp cuûa taâm? Ñaùp: AÁy chính laø phaùp taâm, taâm sôû. Neáu ñuùng vaäy thì laïi coù loãi! Ví nhö döïa tam-muoäi coù giaùc coù quaùn, nhaäp tam-muoäi voâ giaùc voâ quaùn. Vì tam-muoäi coù giaùc coù quaùn khoâng neân cuøng vôùi Tam-muoäi voâ giaùc voâ quaùn taïo ra thöù lôùp duyeân. Cho neân khoâng coù söï töông töï. Tam-muoäi voâ giaùc voâ quaùn thì khoâng töø thöù lôùp duyeân sinh ra, neáu döïa vaøo tam-muoäi voâ giaùc voâ quaùn nhaäp tam-muoäi coù giaùc coù quaùn cuõng gioáng nhö vaäy. Neáu ñuùng nhö theá thì khoâng coù giaûi thoaùt. Vì sao? Vì muoán töông öng, taâm chæ sinh thöù lôùp, muoán töông öng, taâm quaùn baát tònh, v.v... vaø caùc taâm thieän khoâng do ñoù maø ñöôïc sinh! Neáu taâm thieän khoâng sinh töùc khoâng coù giaûi thoaùt. Vì coù loãi nhö vaäy, neân nhö thuyeát ban ñaàu laø toát. Do nhöõng ñieàu ñoù, neân goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Do ñaâu maø soaïn luaän naày? Ñaùp: Tröôùc tuy ñaõ noùi theå taùnh cuûa phaùp Theá ñeä nhaát, chöa noùi lyù do goïi laø teân phaùp Theá ñeä nhaát, nay seõ noùi. Cuõng nhö ôû ñôøi, coù ngöôøi ñöôïc xöng tuïng laø hôn. Chöa bieát laø vìøng hoï, tieàn taøi, söùc khoûe, quyeán thuoäc maø noùi laø hôn. Ngöôøi soaïn luaän naày cuõng vaäy.

Nay muoán noùi veà lyù do goïi laø phaùp Theá ñeä nhaát. Goïi ñeä nhaát, nghóa laø taâm, taâm phaùp ñoù ñoái vôùi caùc phaùp khaùc laø cao toät, laø hôn, laø laâu daøi, laø toân quyù, laø nhieäm maàu. Do nhöõng nghóa nhö vaäy neân goïi laø ñeä nhaát. Hoûi: Noùi ñeä nhaát, nghóa laø ôû trong theá phaùp, thì toaøn boä laø hôn hay töøng phaàn laø hôn? Neáu toaøn boä laø hôn thì noù khoâng hôn ñaúng trí kieán ñeá bieân. Vì sao? Vì ñaúng trí kia laø quyeán thuoäc cuûa thaáy ñaïo khoâng xa lìa nhau. Tueä löïc laø hôn, vì heát thaûy tueä löïc cuûa thaáy ñaïo phaàn nhieàu ñeàu nghieâng veà ñaáy. Laïi nöõa, ñeä nhaát kia cuõng khoâng hôn söï huaân tu thieàn thanh tònh. Vì sao? Vì huaân tu thieàn khoâng ñoàng sinh moät choã vôùi phaøm phu. Laïi nöõa, ñeä nhaát kia cuõng khoâng hôn ñöôïc heát thaûy caên thieän luùc ñaït ñöôïc taän trí. Vì sao? Vì luùc ñöôïc taän trí, caên thieän ñaõ tu lìa haún heát thaûy caùc chöôùng caáu ueá. Laïi nöõa, ñeä nhaát kia cuõng khoâng hôn khoâng cuûa tam-muoäi khoâng, voâ nguyeân cuûa tam-muoäi voâ nguyeân, voâ töôùng cuûa tam-muoäi voâ töôùng. Vì sao? Vì khoâng cuûa tam-muoäi khoâng, v.v... cho ñeán voâ laäu aùc tieän coøn khoâng coù laøm gì coù höõu laäu. Coøn neáu laø töøng phaàn hôn thì phaùp Noaõn, Ñaûnh, Nhaãn kia cuõng neân noùi laø ñeä nhaát. Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Neân noùi laø töøng phaàn hôn. Vì sao? Vì chæ hôn ñoái vôùi caùc phaùp Noaõn, Ñaûnh, Nhaãn. Laïi coù ngöôøi noùi: Ñeä nhaát, nghóa laø phaùp kia phaûi hôn heát thaûy thieàn voâ löôïng giaûi thoaùt maø phaøm phu chöùng ñöôïc, tröø nhaäp, heát thaûy nhaäp cho ñeán ñeä nhaát tö trong höõu. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Phaùp ñoù thì toaøn boä laø hôn. Noùi toaøn boä hôn, nghóa laø chaúng phaûi trong heát thaûy söï nghieäp goïi laø hôn, chæ do coù khaû naêng môû cöûa Thaùnh ñaïo, neân hôn. Vôùi bieân ñaúng trí cuûa thaáy ñaïo kia, tuy laø quyeán thuoäc cuûa thaáy ñaïo khoâng xa lìa

nhau, tueä löïc hôn heát, nhöng khoâng coù khaû naêng môû cöûa Thaùnh ñaïo. Nhö ñaúng trí, tònh huaân tu thieàn, taän trí, caên thieän cuøng sinh, khoâng cuûa tam-muoäi khoâng v.v... khoâng theå môû cöûa Thaùnh ñaïo cuõng gioáng nhö vaäy. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Toaøn boä laø hôn, vì coù khaû naêng môû cöûa Thaùnh ñaïo. Bieân ñaúng trí cuûa thaáy ñaïo, duø laø quyeán thuoäc cuûa Thaùnh ñaïo, cho ñeán taùnh tueä phaàn nhieàu ñeàu nghieâng veà, neáu ñang laø phaùp Theá ñeä nhaát thì khoâng môû cöûa Thaùnh ñaïo, nghóa laø phaùp aáy khoâng tu, neáu ñaéc tu thì ñeàu laø söùc nôi coâng duïng cuûa phaùp Theá ñeä nhaát kia. Ngoaøi ra, tònh huaân tu thieàn, taän trí, caên thieän cuøng sinh, khoâng cuûa tam-muoäi khoâng v.v... cuõng gioáng nhö vaäy.

Hoûi: Ñeä nhaát coù nghóa laø gì? Ñaùp: Nghóa toái thaéng laø nghóa ñeä nhaát. Nghóa ñöôïc quaû toát ñeïp laø nghóa ñeä nhaát. Nghóa coù theå nhaäp nôi phaàn thuø thaéng phaù tröø höõu tình laø nghóa ñeä nhaát. Nghóa cuûa taâm sau cuøng laø nghóa ñeä nhaát. Ví nhö treân ñænh cuûa laù côø cao, khoâng coù gì treân ñoù nöõa. Hoûi: Noùi treân heát, toái thaéng coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Khoâng coù khaùc nhau. Vì sao? Vì lôøi ñoù ñeàu noùi ra nhöõng nghóa cao ñeïp, khen ngôïi. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Do caên thieän maø coù khaùc nhau. Ñoái vôùi quaùn baát tònh, an ban (quaùn soå töùc), goïi laø cao toät. Vôùi vaên tueä goïi laø hôn, vôùi tö tueä goïi laø lôùn, vôùi phaùp Noaõn goïi laø toân, vôùi phaùp Ñaûnh goïi laø treân, vôùi phaùp Nhaãn goïi laø kheùo. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Do ñòa maø coù söï khaùc nhau. Neáu döïa vaøo ñònh Vò chí goïi laø cao toät. Neáu döïa vaøo Sô thieàn goïi laø hôn. Neáu döïa vaøo trung gian goïi laø lôùn. Neáu döïa vaøo Nhò thieàn goïi laø toân. Neáu döïa vaøo Tam thieàn goïi laø treân. Neáu döïa vaøo Töù thieàn goïi laø kheùo. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Nghóa bieân Ñaûnh goïi laø cao toät. Nghóa treân goïi laø hôn. Nghóa taêng thieän goïi laø lôùn. Nghóa thaêng tieán goïi laø toân. Nghóa kieân coá goïi laø treân. Nghóa ñaày ñuû goïi laø kheùo. Laïi coù ngöôøi noùi: Coù khaû naêng cuøng khoå phaùp nhaãn taïo ra thöù lôùp, neân goïi laø cao toät, hôn caùc caên thieän cuûa phaøm phu, neân goïi laø hôn. Taïo döïng söï thaéng tieán, neân goïi laø lôùn. Hôn caên thieän cuûa theá tuïc neân goïi laø toân. Khoâng hai neân goïi laø treân, töông öng vôùi voâ laäu neân goïi laø kheùo. Laïi coù ngöôøi noùi: Vì cao toät neân goïi laø hôn, vì hôn neân goïi laø lôùn, vì lôùn neân goïi laø toân, vì toân quyù neân goïi laø treân, vì treân neân goïi laø kheùo. Laïi coù ngöôøi noùi: Laø taâm sau cuøng cuûa phaøm phu, neân goïi laø cao toät, cuõng nhö caây ngay. Coù theå môû cöûa Thaùnh ñaïo neân goïi laø hôn. Caên cô, nhaïy beùn neân goïi laø lôùn. Hôn caû trong phaàn caên thieän ñaït neân goïi laø toân, chieát phuïc phieàn naõo neân goïi laø treân. Ñöôïc quaû toát neân goïi laø kheùo. Laïi nöõa, taâm, taâm phaùp ñoù laø xaû taùnh phaøm phu. Hoûi: Xaû boû taùnh phaøm phu laø phaùp Theá ñeä nhaát hay khoå phaùp nhaãn? Neáu phaùp Theá ñeä nhaát xaû taùnh phaøm phu thì laøm theá naøo vôùi moät Saùt-na, duøng phaùp phaøm phu xaû taùnh phaøm phu? Neáu cho khoå phaùp nhaãn xaû taùnh phaøm phu, laø cho luùc sinh xaû hay laø luùc dieät xaû. Neáu cho luùc sinh laø xaû, thì laøm sao phaùp chöa khôûi maø coù choã taïo taùc? Neáu cho luùc dieät laø xaû, thì chuû theå xaû kia ñaõ dieät, ñaâu coøn gì ñeå laïi xaû?

Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Töùc laø khi phaùp Theá ñeä nhaát naày xaû.

Hoûi: Neáu ñuùng nhö vaäy thì laøm sao vôùi moät saùt-na duøng phaùp phaøm phu xaû taùnh phaøm phu? Ñaùp: Taùnh phaøm phu, töôùng phaùp Theá ñeä nhaát laø söï ngaên ngaïi! Cho neân khi truï ôû phaùp Theá ñeä nhaát thì xaû. Nhö ngöôøi naøi voi, côõi voi ñieàu khieån. Ngöôøi daïy ngöïa, ngöôøi laùi thuyeàn vöôït qua nhöõng noãi sôï haõi cuõng gioáng nhö vaäy. Laïi coù ngöôøi noùi: Xaû laø khi khoå phaùp nhaãn phaùt sinh, khi taùnh phaøm phu dieät. Ñoaïn möôøi söû do thaáy khoå maø döùt. Nhö khi ñeøn saùng thì phaù tan boùng toái vaø saùng cho ñeán khi tim ñeøn taøn, daàu caïn heát. Hoûi: Neáu vaäy thì laøm sao phaùp chöa khôûi maø coù phaùp ñöôïc taïo taùc? Laïi moät phaùp sao laøm ñöôïc hai vieäc? Ñaùp: Neáu theá thì ñaâu coù loãi gì! Heát thaûy noäi phaùp ñeàu coù hai thöù. ÔÛ vò lai, coù theå coù choã taïo taùc töông öng laø khoå phaùp nhaãn, khoâng töông öng laø töôùng sinh. Taát caû ngoaïi phaùp, ôû ñôøi vò lai ñeàu coù theå coù choã taïo taùc, chæ laø ñeøn. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Phaùp Theá ñeä nhaát vaø khoå phaùp nhaãn ñeàu xaû boû taùnh phaøm phu, phaùp Theá ñeä nhaát nhö ñaïo voâ ngaïi, khoå phaùp nhaãn nhö ñaïo giaûi thoaùt. Phaùp Theá ñeä nhaát cuøng vôùi taùnh phaøm phu ñöôïc thaønh töïu ñeàu dieät. Khoå phaùp nhaãn cuøng vôùi taùnh phaøm phu khoâng thaønh töïu ñöôïc cuøng sinh. Phaùp Theá ñeä nhaát nöông vaøo khoå phaùp nhaãn. Khoå phaùp nhaãn giuùp cho theá löïc cuûa phaùp Theá ñeä nhaát, môùi xaû boû ñöôïc taùnh phaøm phu. Ví nhö ngöôøi yeáu söùc phaûi döïa vaøo ngöôøi maïnh môùi haøng phuïc keû thuø. Ñaây cuõng gioáng nhö theá. Ñöôïc Thaùnh phaùp, aáy laø khoå phaùp nhaãn. Xaû boû taùnh taø, laø phaùp Theá ñeä nhaát. Hoûi: Taùnh taø coù ba thöù: Moät laø taùnh taø cuûa ñöôøng, hai laø taùnh taø cuûa nghieäp. Ba laø taùnh taø cuûa kieán. Taùnh taø cuûa ñöôøng, nghóa laø ba ñöôøng aùc. Taùnh taø cuûa nghieäp ñoù laø naêm nghieäp Voâ giaùn. Taùnh taø cuûa kieán laø naêm kieán. Ñoái vôùi ba thöù taùnh taø, thì xaû nhöõng gì? Neáu xaû taùnh taø cuûa nghieäp, ñöôøng, thì baáy giôø khoâng thaønh töïu, neáu xaû taùnh taø cuûa kieán thì ñaïo tyû trí hieän ôû tröôùc maët, baáy giôø môùi xaû. Ñaùp: Ba thöù ñeàu xaû. Hoûi: Theá naøo laø ñeàu xaû? Ñaùp: Khoâng ñöôøng, khoâng taïo, khoâng haønh goïi laø xaû. Khoâng ñöôøng, nghóa laø xaû taùnh taø cuûa ñöôøng. Khoâng taïo, nghóa laø xaû taùnh taø cuûa nghieäp. Khoâng haønh, nghóa laø xaû taùnh taø cuûa kieán. Hoûi: Neáu vaäy thì khi döøng nghæ ôû nhaãn ñaõ xaû sao laïi noùi laø truï nôi phaùp Theá ñeä nhaát môùi xaû?

Ñaùp: Vì phaù tröø choã nöông cuûa noù. Caùc phieàn naõo duøng taùnh phaøm phu laøm choã nöông ñeå coù theå khôûi nhöõng loãi laàm trong sinh töû. Gioáng nhö sö töû, döïa vaøo hang ñoäng, rình baét caùc loaøi thuù khaùc. Vieäc aáy cuõng gioáng nhö vaäy. Cho neân môùi noùi khi truï phaùp Theá ñeä nhaát thì xaû. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Khoå phaùp nhaãn laø söï ñoái trò taùnh taø. Hoûi: Taùnh taø cuûa ñöôøng, taùnh taø cuûa nghieäp laø do tu ñaïo maø döùt. Sao laïi coøn noùi khoå phaùp nhaãn laø söï ñoái trò cuûa noù? Ñaùp: Ñoái trò coù nhieàu caùch. Coù ñoái trò baèng xaû, coù ñoái trò baèng döùt, coù ñoái trò baèng naém giöõ, coù ñoái trò baèng khoâng taïo taùc, coù ñoái trò baèng khoâng höôùng. Khoå phaùp nhaãn laø ñoái trò baèng xaû cuûa taùnh phaøm phu. Thaáy khoå döùt möôøi söû laø ñoái trò baèng

döùt. Caùc ñaïo voâ laäu laø ñoái trò baèng naém giöõ. Khoâng gaây ra nghieäp Voâ giaùn vaø nghieäp baát thieän khaùc laø ñoái trò baèng khoâng taïo taùc. Khoâng höôùng veà ñöôøng aùc laø ñoái trò baèng khoâng höôùng veà. Taát caû nhöõng ñieàu ñoù goïi laø xaû taùnh taø. Ñaéc chaùnh taùnh laø khoå phaùp nhaãn. Ñaéc chaùnh quyeát ñònh laø thaáy ñaïo. Hoûi: Taát caû Thaùnh ñaïo laø chaùnh quyeát ñònh. Vì sao chæ noùi thaáy ñaïo? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Caùc phieàn naõo laøm cho caên thieän cuûa chuùng sinh khoâng thaønh thuïc, aùi cöù taêng tröôûng theâm daøy, ñaém nhieãm khoâng lìa! Ñaïo kieán ñeá kia coù coâng naêng khieán cho caên thieän cuûa chuùng sinh thaønh thuïc, laøm khoâ caïn nöôùc aùi, xa lìa ñaém nhieãm, khoâng taïo ra chöôùng ngaïi che laáp, khoâng bò hö hoaïi, taâm khoâng xen laãn vôùi caùc thöù khaùc, neân thaáy ñaïo goïi laø chaùnh quyeát ñònh. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Chuùng sinh caên cô thaønh thuïc, nhaäp vaøo Thaùnh ñaïo, cho neân thaáy ñaïo goïi laø chaùnh quyeát ñònh. Laïi coù ngöôøi noùi: Nhoå saïch goác reã phieàn naõo, nhaäp ôû Thaùnh ñaïo, cho neân thaáy ñaïo ñöôïc goïi laø chaùnh quyeát ñònh. Laïi coù ngöôøi noùi: Xaû boû naêm loaïi ngöôøi, nhaäp taùnh cuûa taùm ngöôøi, cho neân thaáy ñaïo goïi laø chaùnh quyeát ñònh. Laïi coù thuyeát noùi: Trôï giuùp, nuoâi lôùn, goïi laø chaùnh quyeát ñònh. Cuõng nhö boø, ngöïa, nhôø vaøo nöôùc, coû ñeå nuoâi lôùn taùnh maïng. Taát caû baäc Thaùnh nhôø vaøo thaáy ñaïo maø nuoâi lôùn tueä maïng, cho neân thaáy ñaïo ñöôïc goïi laø chaùnh quyeát ñònh. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Phaùp ñoù giaûi thoaùt söï raøng buoäc neân khoâng bao giôø bò leä thuoäc. Vì theá thaáy ñaïo goïi laø chaùnh quyeát ñònh. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Chaùnh taát nhieân laø nghóa cuûa ñònh, laø nghóa quyeát ñònh. Töï coù söï quyeát ñònh maø chaúng phaûi chaùnh, ñoù laø ñònh taø, cho

neân taát ñònh goïi laø chaùnh quyeát ñònh. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Töông öng vôùi nghóa ñuùng nhö phaùp, laø nghóa quyeát ñònh. Thaáy ñaïo töông öng nhö phaùp neân goïi laø chaùnh quyeát ñònh. Hoûi: Caùc chaùnh laø chaùnh taùnh chaêng? Ñaùp: Caùc chaùnh taùnh laø chaùnh kia. Ñaõ töøng coù chaùnh chaúng phaûi chaùnh taùnh chaêng? Ñaùp: Coù, laø phaùp theá ñeä nhaát. Hoûi: Vì sao phaùp Theá ñeä nhaát laø chaùnh maø chaúng phaûi chaùnh taùnh? Ñaùp: Hoaëc coù ngöôøi noùi: Chuùng sinh töø voâ thæ ñeán nay, vôùi haïnh aùc, phieàn naõo, taø kieán, ñieân ñaûo, khieán taâm naày naõo loaïn, neân truï vaøo phaùp Theá ñeä nhaát maø cheá phuïc, cho neân goïi laø chaùnh theå, höõu laäu naày bò sai khieán khoâng goïi laø chaùnh taùnh. Laïi coù ngöôøi noùi: Nghóa bình ñaúng laø nghóa chaùnh, gioáng nhö nôi baøn caân, ñem moät vaät treo ôû giöõa, beân nghieâng leäch töùc laø thaáp. Cuõng vaäy, phaùp Theá ñeä nhaát bình ñaúng truï trong taùnh phaøm phu. Thaáy ñaïo trung gian, neáu laø khoå phaùp nhaãn, phaàn nhieàu phaùt sinh nghieâng veà Thaùnh ñaïo. Cho neân nghóa bình ñaúng laø nghóa chaùnh. Laïi coù ngöôøi noùi: Nghóa bình ñaúng laø nghóa chaùnh. Phaät, Bích-chi Phaät, A-la-haùn, v.v... truï trong phaùp thöôïng thöôïng, cho neân nghóa bình ñaúng laø nghóa chaùnh. Laïi coù ngöôøi noùi: Nghóa cuøng haønh hieän tieàn laø nghóa chaùnh, taát caû haønh ñeàu truï trong moät saùt-na. Laïi coù thuyeát noùi: Phaùp Theá ñeä nhaát kia vaø khoå phaùp nhaãn, boán söï laø ñoàng ñaúng, ñoù laø ñòa cuûa caên, haønh, duyeân ñòa. Nhö

khoå phaùp nhaãn nöông vaøo ñòa naøo, cuøng töông öng vôùi caên naøo, haønh thì haønh nhöõng gì, duyeân vôùi phaùp naøo? Phaùp kia cuõng gioáng nhö vaäy, cuøng vôùi khoå phaùp nhaãn, boán söï ñoàng neân goïi laø chaùnh theå. Höõu laäu, naày bò söû sai söû neân khoâng goïi laø chaùnh taùnh.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.